

Jednání právnických osob

Vyplývá-li ze stanov, že písemné právní úkony je za představenstvo jménem společnosti oprávněn činit pouze jeden člen představenstva (předseda představenstva), je nepřijatelné, aby stanovami svěřené jednatelské oprávnění pouze jednomu členu představenstva mohlo být prostřednictvím generální plné moci rozšiřováno i na dalšího člena (další členy) představenstva. To však nevylučuje možnost, aby člen představenstva, kterého stanovy společnosti opravňují k písemným právním úkonům za představenstvo jménem společnosti, udělil individuální plnou moc ke konkrétnímu písemnému právnímu úkonu jinému členu představenstva z důvodu dočasné překážky na své straně (nemoc, apod.), která mu brání ve výkonu jednatelského oprávnění.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 4133/2009, ze dne 25.1.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. J. R., zastoupeného JUDr. F. Š., advokátem se sídlem v K., proti žalované R. G., a.s., se sídlem v O., zastoupené Mgr. T. M., advokátem se sídlem v O., o zaplacení 1 509 966 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 37 C 291/2006, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. dubna 2009, č. j. 51 Co 653/2008-111, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. dubna 2009, č. j. 51 Co 653/2008-111, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. prosince 2007, č. j. 37 C 291/2006-69, ve znění opravného usnesení ze dne 4. září 2008, č. j. 37 C 291/2006-93, v bodu I. výroku, jímž bylo žalované uloženo zaplatit žalobci částku 1 479 767 Kč s příslušenstvím a náhradu nákladů řízení, se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Podle obsahu spisu se žalobce domáhal podanou žalobou po žalované vrácení peněžité částky 1479 767 Kč , kterou jí půjčil za sjednaný kapitalizovaný úrok ve výši 30 199 Kč. Tvrdil, že žalovaná mu půjčku ve lhůtě splatnosti nevrátila, přičemž žalobce nebyl ani uspokojen z vinkulace pojistného plnění žalovanou v jeho prospěch.

Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 14. prosince 2007, č. j. 37 C 291/2006-69, ve znění opravného usnesení ze dne 4. září 2008, č. j. 37 C 291/2006-93, uložil žalované zaplatit žalobci 1479 767 Kč s příslušenstvím a náhradu nákladů řízení (bod I. výroku) a zamítl žalobu v rozsahu částky 30 199 Kč s příslušenstvím (bod II. výroku).

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že na základě písemné smlouvy ze dne 16. srpna 2004, kterou právně kvalifikoval jako platně uzavřenou smlouvu o půjčce podle § 657 občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“), žalobce poskytl žalované bezhotovostním převodem peněžitou částku 1 479 767 Kč, a žalovaná se zavázala mu ji vrátit do 16. září 2004. Podle dohody stran bylo možné provádět změny smlouvy pouze písemně. Žalovaná v dohodnutém termínu půjčku nevrátila, přičemž se jí nepodařilo prokázat tvrzení o změně dohodnuté doby splatnosti; žalovaná k tomuto tvrzení žádný písemný důkaz neoznačila a ani netvrdila, že by došlo k písemné změně smlouvy. Soud prvního stupně se rovněž neztotožnil s názorem žalované o neplatnosti smlouvy z důvodu, že ji uzavřela osoba bez zmocnění žalované. Vysvětlil, že smlouvu uzavřela členka představenstva žalované J. B., která podle výpisu z obchodního rejstříku byla oprávněna jednat za žalovanou samostatně, což je v

souladu s ustanovením § 191 odst. 1 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“). Pakliže žalovaná žalobci půjčku v době splatnosti nevrátila, soud prvního stupně žalobě na vrácení půjčky včetně zákonného úroku z prodlení vyhověl a zamítl ji v části požadovaného úroku ve výši 30 199 Kč z důvodu neplatnosti předmětného ujednání pro neurčitost.

Krajský soud v Ostravě ve výroku označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně jednak v napadeném vyhovujícím výroku ve věci samé, jímž bylo žalované uloženo zaplatit žalobci 1 479 767 Kč s příslušenstvím, a dále ve výroku o nákladech řízení (výrok I.). Odvolací soud rovněž rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II.).

Odvolací soud vyšel při přezkoumání odvolacích námitek žalované ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, který doplnil na základě zopakování důkazu smlouvou o půjčce v podobě předložené oběma účastníky řízení a výslechem J. B.. V průběhu odvolacího řízení nebylo mezi účastníky pochyb o tom, že žalobce poskytl žalované částku 1 479 767 Kč na základě smlouvy o půjčce a že žalovaná mu ji dosud nevrátila. Sporným mezi nimi zůstala forma uzavření smlouvy o půjčce, dále to, zda písemná smlouva o půjčce byla podepsána oprávněnou osobou, zda se tak stalo 16. srpna 2004 a zda byla splatná 16. září 2004. Odvolací soud přisvědčil závěrům soudu prvního stupně, že šlo o písemnou smlouvu o půjčce, která byla uzavřena dne 16. srpna 2004, přičemž datum splatnosti připadá na den 16. září 2004. Neztotožnil se však s posouzením soudu prvního stupně, že smlouvu o půjčce podepsala za žalovanou J. B. jako oprávněná osoba podle výpisu z obchodního rejstříku. Z něho totiž vyplývá, že písemné úkony za společnost činí a podepisuje pouze předseda představenstva, zatímco u podpisu J. B. na smlouvě je výslovně uvedeno, že ji podepisuje v plné moci. Tuto skutečnost potvrdila i sama J. B., kterou odvolací soud vyslechl a jejíž výpověď považoval prakticky za nevěrohodnou s výjimkou toho, že ji předseda představenstva E. K. udělil písemnou plnou moc k podepisování písemných právních úkonů za žalovanou. Tato část výpovědi se podle odvolacího soudu shoduje s tvrzením žalobce o tom, že písemnou plnou moc pro J.B. při uzavírání smlouvy o půjčce viděl, a koresponduje i se zjištěním, že jmenovaná podepsala v časovém odstupu dva úkony - smlouvu o půjčce z roku 2004 a vysvětlující dopis z 8. dubna 2005, vždy s dovětkem, že tak činí v plné moci.

Odvolací soud, vycházející z ustanovení § 13 odst. 1 věty druhé obch. zák., na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl k závěru, že J. B. nepodepisovala smlouvu o půjčce jako statutární orgán žalované, nýbrž jako její zástupce na základě písemné plné moci. Na platnosti písemné smlouvy o půjčce podle odvolacího soudu nic nemění skutečnost, že předmětná finanční částka nepřešla mezi účastníky hotově, nýbrž bezhotovostním převodem z účtu žalobce na účet žalované. Za situace, kdy nebylo mezi účastníky pochyb o tom, že žalovaná od žalobce půjčku obdržela a nevrátila ji, ačkoli lhůta splatnosti marně uplynula, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v napadené části jako věcně správný potvrdil. Rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu napadla žalovaná dovoláním, jehož přípustnost opřela o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spatřuje v posouzení otázky, zda může jednat člen představenstva na základě plné moci udělené předsedou představenstva jako zmocněnec, když k samostatnému jednání není nijak oprávněn, jakož i další otázky, zda údaj o způsobu podepisování za společnost uvedený ve stanovách společnosti a zveřejněný v obchodním rejstříku je ve smyslu § 191 odst. 1 obch. zák. závazným ustanovením o způsobu jednání za společnost. Jako dovolací důvod uvedla nesprávné právní posouzení věci, jehož se podle jejího názoru dopustil odvolací soud svým závěrem o platném uzavření písemné smlouvy o půjčce, založil-li ho na úvaze, že za žalovanou uzavřela smlouvu J. B. jako její zástupce na základě písemné plné moci. Dovolatelka s tímto posouzením nesouhlasí a namítá, že předmětná písemná smlouva o půjčce je absolutně neplatná, neboť zástupcem obchodní společnosti nemůže být její statutární orgán či člen statutárního orgánu. Pokud by v situaci, kdy je podle výpisu z obchodního rejstříku oprávněn podepisovat za společnost pouze předseda představenstva, mohl činit úkony ve stejném rozsahu za předsedu

představenstva řadový člen představenstva, docházelo by podle dovolatelky k obcházení tohoto způsobu jednání. Současně by se však i snižovala ochrana třetích osob, jelikož jednání statutárního orgánu zakládá podstatně vyšší odpovědnost jednající osoby (jak vůči společnosti samé, tak vůči třetím osobám navenek), která by byla v případě jednání na základě plné moci vyloučena.

Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání žalobce nesouhlasil s názorem dovolatelky, že člen statutárního orgánu nemůže být zástupcem obchodní společnosti. Podle žalobce nemůže tato její úvaha obstát v situaci, kdy zástupce jedná na základě zmocnění, které mu dal oprávněný statutární zástupce. Proto navrhl, aby dovolací soud zamítl dovolání žalované a přiznal mu náhradu nákladů dovolacího řízení.

Se zřetelem k době vydání rozsudku odvolacího soudu postupoval dovolací soud v řízení o dovolání podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 30. června 2009 (srov. čl. II, bod 12. přechodných ustanovení zákona č. [7/2009](#) Sb.).

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť Nejvyšší soud dospěl k závěru o zásadním právním významu napadeného rozhodnutí v otázce jednatelského oprávnění členky představenstva žalované J. B., kterou odvolací soud řešil v rozporu s hmotným právem.

Nejvyšší soud přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.). Dovolací soud se proto zabýval správností právního posouzení věci zpochybňovaného dovolatelkou [dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.].

Právní posouzení věci je činnost soudu, spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) právní normy, jež vede k závěru, zda a komu soud právo či povinnost přizná či nikoliv.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle odůvodnění napadeného rozhodnutí odvolací soud založil závěr o tom, že „J. B. smlouvu o půjčce nepodepisovala jako statutární orgán žalované, nýbrž na základě písemné plné moci, žalovaná byla tedy při uzavření této smlouvy zastoupena zástupcem (srov. § 13 odst. 1 větu druhou obch. zák.).“ na správném zjištění a výkladu údajů o způsobu jednání za společnost žalované uvedených v obchodním rejstříku, pokud konstatoval, že písemné úkony jménem společnosti činí pouze předseda představenstva. Dále vyšel ze zjištění, že předseda představenstva E. K. udělil J. B. písemnou plnou moc k podpisování právních úkonů za žalovanou.

Podle ustanovení § 13 odst. 1 věty druhé obch. zák., z něhož odvolací soud při posuzování jednání J. B. při uzavření předmětné smlouvy o půjčce vyšel, právnická osoba jedná statutárním orgánem nebo za ni jedná zástupce.

Podle ustanovení § 191 odst. 1 obch. zák. představenstvo je statutárním orgánem, jenž řídí činnost společnosti a jedná jejím jménem. Představenstvo rozhoduje o všech záležitostech společnosti, pokud nejsou tímto zákonem nebo stanovami vyhrazeny do působnosti valné hromady nebo dozorčí rady. Nevyplyvá-li ze stanov něco jiného, za představenstvo jedná navenek jménem společnosti každý člen představenstva. Členové představenstva, kteří zavazují společnost, a způsob, kterým tak činí, se zapisují do obchodního rejstříku.

Právní úprava jednání podnikatele v obchodním zákoníku nemá komplexní povahu, a proto ve smyslu § 1 odst. 2 přichází v úvahu i aplikace příslušných ustanovení občanského zákoníku, zejména pokud jde o zastoupení. Je možné rozlišovat jednání přímé a nepřímé. Přímým jednáním podnikatele – fyzické osoby je jeho osobní jednání, kdy podnikatel činí sám právní úkony. Přímým jednáním podnikatele – právnické osoby je jednání jejího statutárního orgánu. Právní úkony učiněné statutárním orgánem jsou právními úkony právnické osoby. Nepřímé jednání podnikatele, a to jak fyzické, tak i právnické osoby, je pak jednání, při kterém projevuje vůli zástupce, a to jménem a s důsledky pro zastoupeného podnikatele. Oprávnění zástupce jednat za podnikatele může vyplývat buď ze zákona, nebo rozhodnutí státního orgánu, tzv. zákonné zastoupení, nebo z dohody o plné moci, tzv. smluvní zastoupení (viz Štenglová I., Plíva S., Tomsa M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, strana 34).

Nejvyšší soud již v rozsudku, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 17/2008 přijal a odůvodnil právní závěr, že určují-li stanovy společnosti, že jménem společnosti musí jednat společně nejméně dva její členové, není přípustné, aby dva členové představenstva udělili generální plnou moc jen jednomu z nich. Takový postup by byl v rozporu s právní úpravou jednání statutárních orgánů společnosti v zákoně a stanovách společnosti.

I když v posuzované věci upravovaly stanovy žalované otázku jednání za představenstvo navenek jménem společnosti poněkud odlišně, lze zásadu o tom, že je nepřípustné, aby člen představenstva udělil generální plnou moc jinému členu představenstva, vztáhnout i na daný případ. Vyplývá-li ze stanov, že písemné právní úkony je za představenstvo jménem společnosti oprávněn činit pouze jeden člen představenstva (předseda představenstva), je i v tomto případě nepřípustné, aby stanovami svěřené jednatelské oprávnění pouze jednomu členu představenstva mohlo být prostřednictvím generální plné moci rozšiřováno i na dalšího členu (další členy) představenstva. Je tomu tak zejména proto, že by se takto vzniklý stav dostal do rozporu s ustanovením § 191 odst. 1 obch. zák., neboť vedle toho členu představenstva, jemuž jako jedinému svěřují stanovy oprávnění činit za představenstvo jménem společnosti písemné právní úkony, by v důsledku generální plné moci (nikoli v důsledku úpravy ve stanovách) získal (získali) stejné jednatelské oprávnění i další člen (další členové) představenstva.

Doposud uvedená argumentace však nevylučuje možnost, aby člen představenstva, kterého stanovy společnosti opravňují k písemným právním úkonům za představenstvo jménem společnosti, udělil individuální plnou moc ke konkrétnímu písemnému právnímu úkonu jinému členu představenstva z důvodu dočasné překážky na své straně (nemoc, apod.), která mu brání ve výkonu jednatelského oprávnění. V tomto případě však takto zmocněný člen představenstva nejedná navenek jako zástupce, nýbrž jde stále o přímé jednání – tedy o jednání za představenstvo jménem společnosti. Nejvyšší soud již v rozsudku uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 76/2009, na nějž v podrobnostech odkazuje, odůvodnil, že osoba, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu právnické osoby, nemůže být současně zákonným zástupcem této osoby. V něm uvedené argumenty [zejména zvýšená odpovědnost a ručení statutárních orgánů (a jejich členů) obchodních společností a družstev za závazky obchodních společností a družstev] se uplatní ve prospěch tohoto závěru i v případě smluvního zastoupení na základě plné moci.

Dospěl-li proto odvolací soud k závěru, že členka představenstva J. B. jednala na základě plné moci udělené jí předsedou představenstva E. K. jako zástupce, věc nesprávně právně posoudil. Kromě toho Nejvyšší soud nepřehlédl, že se odvolací soud (ani soud prvního stupně) nezabýval otázkou, zda-li předmětná plná moc má charakter generálního či individuálního zmocnění. Takové posouzení však nelze opomenout, neboť je východiskem pro další právní závěry v uvedené věci.

Za situace, kdy dovolací soud neshledal, že by řízení trpělo jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, k nimž přihlíží v případě přípustného dovolání z úřední

povinnosti (srov. § 242 odst. 3 druhou větou o. s. ř.), lze uzavřít, že dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl dovolatelkou uplatněn právem.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu v potvrzujícím výroku ve věci samé (a v souvisejících výrocích o nákladech řízení) zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.); jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i jej ve vyhovujícím výroku ve věci samé (a v souvisejícím výroku o nákladech řízení) a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)